

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ
ЧЕН'ЮЙ

Гаркавко Ірини Віталіївни

Студентки IV курсу, групи ЗПкит28-20

Спеціалізація 035.06 Східні мови і літератури

Філологія (Переклад (китайська))

Науковий керівник: Нижегородцева А. О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ ЄКТС _____

Члени комісії:

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

м. КИЇВ – 2024 р

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1. Термінологічний аспект фразеології: основні поняття та класифікація фразеологічних одиниць	6
1.2. Структурно-семантичні особливості основних класів фразеологізмів китайської мови.....	10
1.3. Методи дослідження фразеологічних одиниць в сучасній фразеології	16
Висновки за розділом 1	20
РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	21
2.1. Функціонування чен'юй у сучасній китайській мові	21
2.2. Семантичні особливості фразеологічних одиниць чен'юй	25
Висновки за розділом 2	28
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	29
АНОТАЦІЯ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Фразеологізми — це невід’ємна частина лексичного запасу будь-якої мови, за допомогою якої можна якнайкраще познайомитися з особливостями побуту та культури населення, що є носієм мови. Оволодіти фразеологічними одиницями (ФО) іноземної мови – означає опанувати мову на досконалому рівні, адже фразеологізмів існує величезна кількість, а сфера їх використання є чи не найскладнішою галуззю мовознавства. Для того, хто займається вивченням іноземної мови, розуміння та використання іншомовних ФО завжди становить труднощі, особливо якщо його рідна мова відповідного еквівалента не має.

Китайська мова не стала виключенням, у її фразеологізмах міститься багаторічний досвід та реалії культури цього народу. Їх вивчення та дослідження дає можливості для кращої взаємодії, толерантності і міжкультурного розуміння різних народів.

Актуальність теми дослідження зумовлюється важливим значенням китайських фразеологічних одиниць чен’юй, як свідчення культурного багатства нації. Тому під час вивчення китайської мови так важливо розглянути головні фразеологізми, що, безсумнівно, допоможе кращому засвоєнню та використанню цих стійких словосполучень у правильному контексті.

Об’єктом дослідження курсової роботи є фразеологічні одиниці чен’юй.

Предмет дослідження – семантичні особливості фразеологізмів чен’юй.

Мета роботи полягає у дослідженні семантичних особливостей китайських фразеологічних одиниць чен’юй.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- визначити основні загальнотеоретичні поняття та класифікації фразеології;

- визначити особливості основних класів фразеологізмів китайської мови;
- проаналізувати сучасні методи дослідження фразеологічних одиниць;
- висвітлити функції, які виконують чен'юй у китайській мові;
- охарактеризувати семантичні особливості фразеологічних одиниць чен'юй.

Матеріалом дослідження слугували фразеологічні одиниці чен'юй відібрані нами з інтернет-джерел (фрагменти книги «Лунь Юй») [28].

Для досягнення мети нашої роботи було використано такі **методи дослідження**: загальнонаукові (метод синтезу для визначення загальних понять фразеології; метод аналізу для виділення окремих класифікацій ФО; описовий метод для характеристики результатів); спеціальні методи: дискурс-аналіз – для ідентифікації та детального розгляду ФО китайської мови; метод суцільної вибірки – забезпечив вибір прикладів реалізації чен'юй.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в роботі висвітлені основні загальнотеоретичні поняття, класифікації фразеології китайської мови та охарактеризовані семантичні особливості та основи функціонування китайських фразеологізмів чен'юй.

Теоретична значущість дослідження визначається внеском у дослідження ФО китайської мови, які відтворюють неповторну мовно-культурну картину світогляду китайського народу.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів у таких навчальних дисциплінах, як «Китайська мова», «Китайська література». Відібраний фактичний фразеологічний матеріал зможе бути використаний для створення навчальних посібників та лекцій з китайської мови та літератури.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаної

літератури з 28 пунктів (7 з яких джерела іноземною мовою). Загальний обсяг роботи складає 33 сторінку друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Термінологічний аспект фразеології: основні поняття та класифікація фразеологічних одиниць

Фразеологізми - це невід'ємна частина лексичного запасу будь-якої мови, за допомогою якої можна якнайкраще познайомитися з особливостями побуту та культури населення, що є носієм мови. Оволодіти фразеологічними одиницями (ФО) іноземної мови - означає опанувати мову на досконалому рівні, адже фразеологізмів існує величезна кількість, а сфера їх використання є чи не найскладнішою галуззю мовознавства. Для того, хто займається вивченням іноземної мови, розуміння та використання іншомовних ФО завжди становить труднощі, особливо якщо його рідна мова відповідного еквівалента не має.

Китайська мова не стала виключенням, у її фразеологізмах міститься багаторічний досвід та реалії культури цього народу. Їх вивчення та дослідження дає можливості для кращої взаємодії, толерантності і міжкультурного розуміння різних народів.

Актуальність теми дослідження зумовлюється важливим значенням китайських фразеологічних одиниць чен'юй, як свідочтва культурного багатства нації. Тому під час вивчення аспектів, проте дотепер складним лишається тлумачення основних фразеологічних термінів, так як кожен дослідник має свої унікальні підходи до трактування питання. Але зі зростанням інтересу вчених до цих питань лише за останні 30 років, в основному в Західній Європі та США, фразеологія стала однією з головних галузей лексичних наукових досліджень західних учених, як це було в колишньому Радянському Союзі та країнах Східної Європи [25, с.1].

Останнім часом галузь фразеології досягла значних досягнень: був розроблений каталог критеріїв для визначення фразеологічної лексики, проведено класифікаційний аналіз, тривають активні дослідження щодо структурно-семантичних характеристик фразеологізмів та їх використання в різних контекстах життя та культури. Значний обсяг фразеологічних досліджень пояснюється переважно тим, що фразеологізми є готовими стійкими виразами, які не можуть бути створені у мовленні шляхом випадкового поєднання слів, їх просто потрібно відтворювати: коли мовцеві потрібно використати фразеологізм, він бере його з власного лексичного запасу, а не створює його заново. Крім того, фразеологізми характеризуються цілісністю значення, стійкістю та непроникністю [14, с.241-242]. Іноді достатньо навіть однієї з вищеперелічених ознак, щоб вважати словосполучення фразеологізмом. Переважна більшість фразеологізмів еквівалентна окремому слову [21, с.25].

Вищезгадані характеристики, властиві не лише фразеологізмам української та китайської мов, а й іншим мовним конструкціям. Українські фразеологізми передають значення за допомогою слів, тоді як китайські користуються ієрогліфами, що мають глибокий культурний сенс та національний характер. Крім того, китайські фразеологізми відображають життєві спостереження та міфологію, використовують лаконічний стиль і чіткий вираз. Існують різні підходи до класифікації фразеологізмів, включаючи семантичну, структурно-семантичну, контекстуальну та граматично-функціональну класифікації [1, с.43-44].

Відомий український мовознавець М. П. Кочерган, досліджуючи витоки фразеологічних одиниць звертає увагу на те, що колись всі фразеологізми були вільними словосполученнями, але потрапивши в новий, не характерний для нього контекст, набули переносного значення. Постійне вживання словосполучення в прямому й переносному значеннях зумовлює укорінення фразеологізму. У той самий час, для перетворення словосполучень на фразеологізми, необхідно, щоб хоча б одне слово втратило своє вільне

значення повністю або частково. Розвитку фразеологізмів сприяє і частота їх вживання в певні періоди, що пов'язано з актуальністю виражених ними концепцій у той чи інший період [14, с.243].

У зарубіжній лінгвістиці фразеологію першочергово пов'язують з ім'ям відомого французького мовознавця Ш. Баллі (1865-1947). Саме він вперше використав термін "фразеологія" у своїй книзі "Французька стилістика" (1909) у розділі, де описував стійкі словосполучення. Об'єктом вивчення цієї фразеологічні одиниці китайської мови завжди були об'єктами наукових досліджень багатьох лінгвістів, зокрема О. П. Рогачова, З. І. Баранова, М. Г., І. В. Войцеховича та інших.

Інтерес науковців до китайської фразеології завжди був на високому рівні. Це пояснюється, головним чином, практичною здатністю у лаконічній, виразній формі відтворювати різноманітні аспекти зовнішнього світу, культурні та історичні феномени, взаємини між людьми та їх оточенням у повсякденному житті, а також висловлювати емоції та описувати характери, переваги і недоліки тощо [24, с.92].

Фразеологізми - це майже завжди яскраві, образні вирази. Вони є важливим експресивним засобом мови. Кожна культурна людина повинна володіти цим скарбом літературної мови [14, с.247]. Вміння правильно та доречно застосувати в діалозі ФО завжди високо цінилося в Китаї, було показником начитаності та освіченості (зокрема це стосується такого розряду китайських фразеологізмів, як чен'юй) [20].

До 1949 року в Китаї практично не було спеціальних досліджень з фразеології, хоча і регулярно з'являлися статті в наукових журналах, пов'язані з тими чи тими проблемами фразеології, видавалися фразеологічні словники і збірники народних приказок. На сьогоднішній день в китайській лінгвістиці фразеологія не виокремлюється в самостійний розділ мовознавства, фразеологізми розглядаються в залежності від цілей і завдань конкретного дослідження в розділах лексикології і стилістики. Проте, вже з 1980 років почали з'являтися серйозні наукові роботи, які розглядають загальні проблеми

китайської фразеології, дослідження окремих видів ФО, характерних ознак фразеологізмів у рамках не тільки лінгвістичної науки, а й на стику декількох наук, порівняльний аналіз фразеологізмів в китайській та інших мовах [24, с.11].

З відомих лінгвістів, чий внесок у розвиток науки щодо фразеології китайської мови надзвичайно значний першочергово варто згадати Ма Гуофаня (马国凡). (马国凡), Танга Сонгбо (唐松波), Ні Баюаня (倪宝元), Чжан Чжигуна (张志公), Вень Дуаньчжена (温端政) та ін.

1.2. Структурно-семантичні особливості основних класів фразеологізмів китайської мови

На думку Шао Цзінмінця, фразеологізми - це лексичні одиниці словника китайської мови, для якого характерні вельми специфічні риси. Хоч фразеологізми і відрізняються за формою, втім вони володіють деякими загальними особливими рисами, наприклад всі ФО китайської мови об'єднує, незмінна будова, семантична єдність та функціональна цілісність [26, с.44]. Згідно працям Чжан Біня, фразеологізми відомі також як стійкі вирази, представляють собою форму лексичних одиниць, які, за своєю будовою, еквівалентні словосполученню, а за використанням можуть замінити одне слово. Основні риси цих виразів включають постійність у будові, їх семантичну єдність, функціональну цілісність та виражений національний характер. [27, с.254].

На думку китайського мовознавця Ма Гофаня на основі структурно-семантичного поділу існує 5 головних різновидів фразеологізмів у китайському мовознавстві:

1. 成语 (chéngyǔ) - чен'юй, ідіоми, наприклад: 耸肩缩背 sǒng jiān suō bèi (буквально: "втягнути голову в плечі") - лякливий; боягузливий;
2. 谚语 (yànyǔ) - янь'юй, прислів'я, наприклад: 耳闻不如眼见 ěr wén bù rú yǎn jiàn (буквально: "варто один раз побачити, аніж сто разів почути") - закладено сенс, що варто довіряти своїм органам чуття, а не словам інших людей;
3. 歇后语 (xiēhòuyǔ) - сехоу'юй, недововки, іносказання, наприклад: 孙猴坐天下 - 毛手毛脚 sūn hóu zuò tiānxià - máo shǒu máo jiǎo (буквально: "мавпа Сунь править Піднебесною - з волохатими руками, з волохатими ногами") - недбалий; безтурботний; (виконувати роботу) абияк; необачно, необережно;

4. 惯用语 (guànyòngyǔ) - гуаньюнь'юй, усталені вирази, наприклад: 红眼儿 hóngyǎner (буквально: "червоні очі") - заздрість; заздрісний; 两口子 liǎngkǒuzi (буквально: "два рота") - подружжя, подружня пара;

5. 俗语 (súyǔ) - су'юй, приказка, наприклад: 一个巴掌拍不响 yīgè bāzhǎng pāibùxiǎng (дослівний переклад: "однією рукою в долоні плеснеш без звуку") - маємо український аналог за значенням - один в полі не воїн [22, с.1].

Для кращого розуміння національних стилістичних особливостей китайської фразеології варто детально розглянути кожен із них.

Чен'юй (成语) є найпоширенішим видом ФО, тому саме вони є найчастішими чен'юй у китайській мові значна. Великий словник китайських фразеологічних одиниць Шанхайського видавництва нараховує близько 18000 фразеологізмів чен'юй, серед яких більше 3000 відносять до часто вживаних.

Чен'юй більшою мірою вживаються на письмі, але значна їх частина широко поширена і в розмовній мові. Джерелами більшості фразеологізмів цього виду є твори китайської класичної літератури: канони, філософські тексти, історичні записи, художня проза, а також міфи, притчі, афоризми, прислів'я та запозичення з інших мов. Таким чином, чен'юй є широко відомими для корінних носіїв китайської мови і здатні викликати значні труднощі для тих, хто тільки починає вивчати мову.

За внутрішньою структурою їх можна поділити на дві великі групи: чен'юї паралельної та непаралельної конструкції [13, с.20]. Основними засобами виразності паралельної структури вживання різних видів паралелізму (кількісного, лексико-семантичного, граматичного і фонетичного), а також використання повторів, рим, синонімів і антонімів. В непаралельній структурі для досягнення цієї мети використовуються службові слова та культурно маркована лексика. До прикладу у фонетичному

паралелізмі схожість може виражатися через чергування тонацій, як у фразі: 虎头蛇尾 hǔtóushéwěi (досл. голова тигра, хвіст змії) - заспіває весільної, а на журбу зверне.; де контекстуально присутні антоніми У Китаї одні тварини представляють позитивні якості (тигр), в той час як інші-негативні (змія). Антонімами є і ієрогліфи 头, 尾 (голова, хвіст). Даний фразеологізм також володіє фонетичним паралелізмом (hǔ tóu shé wěi). В якості чен'юй з наявністю синонімів наведемо приклад 百发百中 bǎifābǎizhòng (дослівно сто пострілів, сто влучень)- потрапити точно в ціль. Очевидно, що такий оборот є результатом розчленованого повторення, яке є типовим для більшості структур паралельної конструкції. Окремо варто виділити фразеологізми, що мають нерозчленований повтор. 孜孜不倦 zīzībùjuàn - працювати не покладаючи рук. Маючи в складі два однакові ієрогліфи, вони відносяться до чен'юй непаралельної конструкції, так як друга частина не має тієї ж морфеми, що і перша.

Для чен'юй непаралельної конструкції характерний численний лексичний склад та різноманітні синтаксичні структури.. Одна з таких конструкцій - порівняльна. Для якої характерним є використання компаративних сполучників: 如 (немов), 似 (як ніби), 同 (такий же), 若 (ніби).

Гуаньюн'юй (惯用语) або так звані "звичні або усталені вирази" також складають значну частку ФО китайської мови. До них належать сполучення слів, з переносним значенням, які вирізняються емоційно-експресивною насиченістю, образністю та лаконізмом. Більшість китайських мовознавців зійшлися на думці, що до розряду гуаньюн'юй, першочергово слід відносити трискладові дієслівно-об'єктні поєднання, семантично двохпланові, які вживаються як в прямому, так і в переносному значенні, як приклад звичне значення має 开后门 kāihòumén (дослівно: відкривати задні двері) - користуватись блатом, або "开夜车" (дослівно: вести нічний поїзд) -

підробляти. Гуаньюнь'юй істотно відрізняються від чен'юй та перевищують їх кількістю за рахунок того, що багато гуаньюнь'юй створюються в сучасній китайській мові, тоді як чен'юй утворилися в минулому і знайшли використання крізь час. Тому в повсякденному житті доводиться стикатися з незліченною кількістю "звичних виразів". Наприклад: 未知数 wèi zhī shù (буквально: невідоме число) - невідомо; 饮墨水 yǐn mòshuǐ (дослівно: пити туш) - гризти граніт науки; 翻老帐 fān lǎo zhàng (дослівно: перевертати старі рахунки) - пригадувати минуле та інші.

Дослідник китайських гуаньюнь'юй Чень Гуанлі вважав, якщо дослідити етимологію гуаньюнь'юй, то за їх характерними рисами більшість можна віднести до "простої мови" [22, с.3]. Хоча даний вид фразеологізмів найчастіше зустрічається в розмовній мові, нерідко письменники, журналісти та політичні діячі користуються ними у своїх роботах. У сучасній китайській мові гуаньюнь'юй широко використовується в основному для підлабузництва, осуду та висміювання людських недосконалостей або перебільшення будь-якого сенсу, тобто забарвлює розмову в негативний відтінок.

Сехоу'юй (歇后语) це особливий різновид фразеологізмів китайської мови, який ще називають недомовками-іносказаннями. Для структурно-змістовної організації, даному виду фразеологізмів характерний двохчленний склад, вони утворені двома складовими, перша з яких є описовою частиною і представлена реченням, друга-алегоричною частиною, що є словосполученням або (значно рідше) невеликим реченням.

Розглядаючи змістовну сторону недомовок-іносказань, варто відзначити, що перша частина - це образний вислів (свого роду загадка, ребус), ймовірність зрозуміти чи відгадати який мінімальна або ж взагалі неможлива. Друга частина, подібна до розгадки, розкриває сенс першої частини, додаючи до неї пояснення. Якщо перша і друга частини сехоу'юй тісно взаємопов'язані між собою, і до того ж, сам вираз не набув досить

широкого поширення, то другу частину можна опустити, урізати. Тепер стала зрозумілою поява терміну "мовлення з неповною кінцівкою" - він розкриває значення дефініції сехоу'юй.

Візьмемо до прикладу декілька сехоу'юй, що широко застосовуються у діалогах: 老太太咬呀 - 忘了没了 lǎo tài tài yǎo ya - wàng le méi le (дослівно: бабуся стискає зуби - забула, що немає) - забути про відсутність чого-небудь; 寒天喝冷水 - 点点在心头 hán tiān hē lěng shuǐ - diǎn diǎn zài xīn tóu (дослівно: в морозну погоду пити холодну воду, кожна краплина відчувається в серці) - закохатися в когось тощо. Відповідно до певного контексту, значення цих недововок-іносказань є досить зрозумілим і не вимагають коментарів. Згідно з теорією перекладознавства, повної відповідності між оригіналом і перекладом вдається досягти вкрай рідко [22, с.4].

Су'юй (俗语) або приказка, сам термін з'явився в китайській лінгвістиці порівняно недавно, в 60-х роках минулого століття. Даний вид фразеологізмів має певні визначні риси: як стійкість і в той же час варіабельність будови, переважання книжкового стилю. Су'юй - це стійке поєднання слів, що характеризується метафоричністю та експресивністю. У потоці мови відзначається відносно легка розрізненість цього типу китайських фразеологізмів, порівняно з чен'юй і сехоу'юй. Проте, через непостійність структури, їх переклад викликає особливі труднощі для перекладачів, оскільки китайські приказки мають високий ступінь образності.

Дослідження науковців показали, що переважають восьмикомпонентні приказки, до прикладу: 江山易改□本性难移 jiāngshān yì gǎi, běnxìng nán yí - легше зрушити гори і річки, ніж змінити характер людини; 初生牛犊不怕虎

chūshēng niúdú bú pà hǔ - той, хто не має досвіду, не боїться нової справи; 初
生牛犊不怕虎 chūshēng niúdú bú pà hǔ - стати хоробрим.

Янь'юй (谚语) або прислів'я - це народні висловлювання, мають просторічний характер і, як правило, відрізняються лаконічністю та стійкістю структури. Це відрізняє їх від інших ФО. Фразеологізми янь'юй включають в себе власне прислів'я та приказки, які відрізняються від інших народних висловів, зокрема, недоминок - іносказань в структурному відношенні та за змістом. Головною відмінною рисою є повчально-виховний, змістовний, дидактичний характер прислів'їв. Для фразеологізмів 谚语 характерними є синтаксична та семантична єдності. Досить часто їх можна поділити на дві частини, які являють собою паралельні конструкції. Особливою ознакою також є для них є узагальнення (відсутність особових займенників), відсутність лексичних повторів. В структурі китайських народних прислів'їв завжди можна виділити різні форми алегоричної образності

1.3. Методи дослідження фразеологічних одиниць в сучасній фразеології

Існує близько десяти основних методів дослідження фразеології, які можна згрупувати щодо вузького (контекстологічний метод, метод оточення, метод семантичної ідентифікації та методика аплікації) чи широкого (варіаційний метод, метод фразеологічної ідентифікації, комплексний метод) підходу до розуміння обсягу фразеології [6].

Контекстологічний метод зосереджений на таких основних принципах: вивчення фразеологічних одиниць в умовах їхнього вживання у реченні, вивчення контекстуальної взаємодії слів, а також врахування специфіки мови [5, с.368]. Крім того, умови постійного контексту дають змогу класифікувати фразеологізми. Так словосполучення "широка коса" може означати смугу суходолу, волосся та знаряддя для косіння трави.

Цей метод дослідження ФО сприяє максимальній об'єктивності, оскільки він відмовляє від однобічного, психологічного, логістичного або стилістичного трактування ФО, які є одиницями постійного мінімального контексту з незмінним лексичним складом, у якому вони використовуються. Метод оточення розробив і запровадив М. Тагієв [3, с.87]. Такий метод є схожим контекстологічному підходу, дозволяє визначити структуру фразеологізму як систему зв'язків між словосполученням та елементами контексту, що є важливою умовою реалізації його значення. Цей метод визначає конфігурацію як конструкцію, утворену на основі структурного зв'язку між фразеологічною одиницею та семантично пов'язаною з нею мовною одиницею, що складається з ядра ФО та його найближчого контексту.

Метод фразеологічного оточення, першочергово деталізує зовнішні та обов'язкові структурні компоненти, які дають характеристику для всієї ФО, а не окремим її складникам [3, с.88]. Метод оточення вимагає глибокого

розуміння фразеології та виключає можливість використання виразів, прислів'їв та інших термінологічних сполучень, оскільки вони не завжди мають сталий контекст. Хоча цей підхід має свої переваги, він також має свої недоліки.

Застосовуючи вищезгаданий метод, не завжди можна відмежувати ФО від словосполучення вільного вжитку. Найбільш повно дослідити ФО дозволяє метод фразеологічного аналізу, який водночас включає в себе метод фразеологічного опису та метод фразеологічної ідентифікації [15, с.160].

Один з найбільш розповсюджених підходів у лінгвістиці - це метод опису фразеологічних виразів, також відомий як описовий метод. Цей метод використовується для виділення різних типів фразеологізмів. Опис фактів мови є їх якісним аналізом та упорядкуванням, які допомагають у створенні теорії мовних елементів та їх складових.

Описовий метод та його прийоми активно застосовуються у дослідженні для:

1) процедури

збору фактичного матеріалу з лексико- і фразеографічних джерел, словників крилатих висловів, видань пареміологічного характеру, а також із творів сучасної художньої літератури та публіцистики;

2) укладання картотеки мовного матеріалу;

3) опису властивостей, ознак та важливих характеристик досліджуваних мовних одиниць;

4) їх

класифікації та упорядкування; об'єднання ФО в різні парадигматичні групи на основі спільності й відмінності;

5) інтерпретації структурних та семантичних особливостей ФО;

6) роз'яснення щодо особливостей виконання функцій досліджуваних ФО на певному етапі розвитку мови тощо [15, с.160].

Метод фразеологічного аналізу використовується для ретельного, повного та глибокого аналізу ФО. Його головна мета - ідентифікація та класифікація фразеологізмів, а практичне використання полягає в розкритті соціальних проблем, що виникають на різних етапах мовного розвитку. Метод фразеологічного аналізу застосовується при створенні різних видів словників: фразеологічних, орфографічних, орфоепічних, тлумачних. Метод фразеологічної ідентифікації - назва цього методу говорить за себе; він застосовується щоб визначити приналежність того чи іншого сполучення слів до фразеологізмів, встановлення синтаксичних конструкцій та тотожності слів, які утворюють фразеологізми, з їхніми аналогами. Цей метод базується на різних типах фразеологічних значень, співвідношенні елементів до всієї структури, а також допомагає вирізнити фразеологізми серед складних слів та словосполучень. В ідіомах семантична стійкість виражається в повному або частковому переосмисленні [15, с.160].

Наступний метод вивчення фразеологічних одиниць - варіаційний, в основу якого, перш за все, покладено широке розуміння обсягу фразеології, підхід до фразеології як до системи мовних знаків та вивчення можливих варіантних ФО, комплексний підхід до вивчення особливостей компонентів ФО, виділення фразеологічного рівня і фразеологічної семантики як особливої категорії мови [5, с.369].

Особливостями

цього методу є:

- 1) комплексне вивчення фразеологічних одиниць та їх компонентів як одиниць мовної структури;
- 2)) вивчення варіантних фразеологічних одиниць, які вживаються у конкретних мовленнєвих ситуаціях; 3
- 3) виокремлення значення фразеологічних одиниць як особливої лінгвістичної категорії мовного знака.

Проте, за варіаційним методом складно диференціювати ФО від слів вільного вжитку, так як відсутній перелік характеристик ознак, що відрізняють ФО від вільних словосполучень [10, с.48].

За комплікативним методом вивчення фразеології розрізняють три категорії спеціалізованих комплікативів, а саме: 1) експресивно-образні; 2) еліптичні; 3) гносеологічні (сюди відносять складні терміни, афоризми тощо) [9, с.24-26].

В основу комплікативного методу покладені наступні принципи: а) специфіка фразеологізму розкривається через виділення основної функції, яку він виконує; б) фразеологічні вирази мають певні системні зв'язки, які є основою для системного опису фразеології.

Цей метод широко використовується на практиці, адже дозволяє краще проникнути в семантичну структуру ФО, дослідити їхні окремі складники, визначити пари синонімів, антонімів та омонімів. Мовознавці Ю. Прадід [16] та В. Ужченко [19] задля дослідження та систематизації фразеологізмів використовують метод ідеографічного аналізу. Однією з переваг цього підходу є можливість систематизувати та класифікувати всі фразеологічні вирази за їхньою тематикою. Застосування цього методу дозволяє створювати словники фразеології, що об'єднуються за певним тематичним критерієм [16, с.156].

Метод кореляції між мовними та позамовними явищами використовується для виявлення зв'язків у соціальній сфері життя носіїв мови та їх відображення у значенні досліджуваних мовних одиниць. Цей підхід також допомагає визначити причини виникнення та еволюції ФО та розкрити тлумачне значення та семантику власних назв [14, с.161].

В історії мови існує чимало випадків, коли ФО виникали внаслідок незвичних асоціацій з найнеочікуваніших ситуацій та джерел. Встановлення логіки у розвитку таких асоціативних ланцюжків іноді стає абсолютно неможливим, навіть при проведенні глибокого психо-лінгвістичного аналізу [15, с.161].

Таким чином, ФО китайської мови мають глибокі тисячолітні корені. Ще з давніх часів китайці намагалися освоїти поетичну творчість, збагнути природу літературних явищ та дослідити об'єктивні властивості мовних засобів. Китайські фразеологізми відображають народну мудрість, втілюють життєвий досвід та мудрість народу, а їх знання свідчить про освіченість та високу майстерність у володінні мовою. Для китайської мови характерним є існування 5 основних розрядів фразеологізмів, які активно вживаються не тільки в літературі, а й в живій розмовній мові. Сучасна фразеологічна наука передбачає існування наступних методів дослідження ФО, як наприклад контекстологічний метод, метод семантичної ідентифікації, метод оточення, варіаційний метод, метод фразеологічної ідентифікації, комплексний метод. Всі ці методи мають переваги та недоліки, проте широко застосовуються для розуміння особливостей функціонування фразеологізмів у письмовій та розмовній мовах

Висновки за розділом 1

Таким чином, ФО китайської мови мають глибокі тисячолітні корені. Ще з давніх часів китайці намагалися освоїти поетичну творчість, збагнути природу літературних явищ та дослідити об'єктивні властивості мовних засобів. Китайські фразеологізми відображають народну мудрість, втілюють життєвий досвід та мудрість народу, а їх знання свідчить про освіченість та високу майстерність у володінні мовою.

Для китайської мови характерним є існування 5 основних розрядів фразеологізмів, які активно вживаються не тільки в літературі, а й в живій розмовній мові.

Сучасна фразеологічна наука передбачає існування наступних методів дослідження ФО, як наприклад контекстологічний метод, метод семантичної ідентифікації, метод оточення, варіаційний метод, метод фразеологічної ідентифікації, комплексний метод. Всі ці методи мають переваги та недоліки, проте широко застосовуються для розуміння особливостей функціонування фразеологізмів у письмовій та розмовній мовах

РОЗДІЛ 2

СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Функціонування чен'юй у сучасній китайській мові

У сучасному китайському мовленні фразеологізми несуть у собі різноманітні функції. ФО становлять готові конструкції, які передають певний зміст та можуть замінити об'ємні описи та пояснення, забезпечуючи ефективне спілкування між співрозмовниками. Окрім того, фразеологізми також використовуються для підкреслення емоційного відтінку мовлення, відтворення різноманітних почуттів, як радість, смуток, здивування, гнів та ін.

Чен'юй є унікальною частиною китайської мови, що відображає глибину та різноманітність китайської культури, відтворюючи в найкращий спосіб її історію, філософію та моральні цінності [18, с. 99].

Чен'юй знайшли застосування у позначенні важливих життєвих принципів та правил поведінки, які є вагомими для існування китайської культури. У сучасному суспільстві вони мають велике значення і застосовуються в різних сферах та контекстах. Зокрема, за допомогою чен'юй можна передати складні значення та ідеї, підвищити експресивність та збагатити мовлення.

Мовознавці виділяють такі основні функції цих фразеологічних одиниць:

- 1) Комунікативна функція (допомагають підсилити комунікативний ефект мовлення, надають йому певного місцевого колориту, додають виразності та емоційності) - "不可同日而" означає "не можна порівняти з іншими", і Часто використовується для підкреслення індивідуальності, унікальності, або неповторності конкретного предмету, події чи особистості.

- 2) Формування мовленнєвої культури (застосування у мовленні фразеологізмів чен'юй змушує людину думати нестандартно, це розвиває її мовні здібності та творчі рішення) - "班門弄斧" - "стукати молотком по дверях залізниці" - означає займатися справою, в якій зовсім нічого не розумієш.
- 3) Практичний аспект чен'юй (використовуються у сучасній китайській мові для вирішення різноманітних проблем у бізнесі, політиці, управлінні тощо) - фразеологізм "三思而後行" означає "три рази подумай, перш ніж діяти", в українській мові аналогом такого фразеологічного вислову є "сім разів відміряй - один раз відріж". Фразеологізм може бути вжитий у розмові для зосередження уваги у прийнятті важливих рішень, мінімізації ризику серйозної помилки.
- 4) Історичний аспект (чен'юй, серед інших ФО мають найглибші історичні корені та невід'ємно пов'язані з культурою та традиціями Китаю; більшість з них створені відомими давньокитайськими філософами та мислителями як Конфуцій, Лаоцзи та ін.). Чен'юй використовуються для збереження історичних подій та вірувань, відображають важливі моральні цінності та вчення, які мали вплив на формування китайської культури та суспільства. Наприклад, фразеологізм "千里之堤毀于蚁穴", що точно перекладається як "тисяча миль дамби руйнується через мурашині нори", має походження з філософських робіт Лі Шіміна з династії Тан. В розмові його вживають, коли існує потреба підкреслити вагоме значення навіть дрібних деталей.
- 5) Функція вираження ідентичності та національної свідомості. Чен'юй є частиною культурного спадкування та передають цінності, традиції та духовність народу. До прикладу, фразеологізм "四海为家" означає "цілий світ - власний дім" і він якнайкраще відображає світогляд китайців, які вірять в єдиний цілий світ, що пов'язує всіх людей на

планеті. Ще один приклад, "温故知新" перекладається як "вивчаючи минуле, ми знаходимо нове", основна ідея цієї ФО полягає в тому, що ретельне дослідження минулого дає нам знання, щоб краще зрозуміти теперішнє й майбутнє.

- б) Навчально-виховна функція. Фразеологізми чен'юй ще з давніх часів відігравали важливу роль у навчанні та вихованні молодого покоління. Вони транслюють важливі моральні цінності та виховують молодь під егідою доброти, справедливості, чесності та інших позитивних рис характеру.

Саме навчально-виховну функцію чен'юй ми вважаємо основною, тому хотіли б зосередити на ній увагу та привести більше прикладів таких ФО. Першоджерелом великої кількості таких чен'юй вважають головну книгу конфуціанства "Лунь Юй" (論語, "Аналекти Конфуція"). Книгу написали учні Конфуція вже після його смерті, більше 30 років вони систематизували всі висловлювання, вчинки, поради та діалоги вчителя з учнями. Конфуцій був найвищою інстанцією мудрості, моралі та благородності, людяності, справедливості та щирості. Саме тому багато його міркувань лягли в основу чен'юй, які й дотепер навчають молодь бути шляхетними та благородними. Як приклад наведемо декілька фразеологізмів з "Лунь Юй" [28]:

"见贤思齐" - Бачачи мудрих, міркуй про рівність; такий чен'юй не лише закликає до спостереження за мудрими людьми, а й закликає слідувати їхньому прикладу, а також розглядати себе на рівних їм стандартах, щоб підвищувати свій власний рівень мудрості та моралі.

"学而不厌" - Навчайся, не насичуйся; це своєрідний заклик до постійного розвитку, навчання та самовдосконалення, наголос на важливості вдосконалення своїх знань і навичок. "学而不思则罔□思而不学则殆" - Навчайся, не роздумуючи, стаєш нездатним, роздумуй, не навчаючись, стаєш небезпечним; фразеологізм підкреслює наскільки важливо поєднувати

навчання з роздумами та попереджає про ризики навчання без розуміння (повинен бути усвідомлений процес навчання, а не просто "зазубрення").

"日知其所亡" - Щодня знаходити те, що втрачене (або дослівно Кожен день знавши свої втрати, місяць без втрат знань, це можна вважати добрим навчанням); значення ФО полягає в тому, щоб кожного дня усвідомлювати свої власні недоліки, слабкі моменти або те, що було втрачено. Це заклик до саморефлексії та постійного вдосконалення себе. Важливо розуміти свої помилки або недоліки, щоб в подальшому уникнути їх і покращити свої здібності та навички.

Такі фразеологізми чен'юй не лише додають мові краси та ознак експресивності, але і допомагають прививати людям правильні етичні та моральні принципи та цінності.

2.2. Семантичні особливості фразеологічних одиниць чен'юй

Чен'юй мають всі ознаки та властивості, які дозволяють кваліфікувати їх як фразеологічні одиниці. У структурному відношенні чен'юй є словотвором, тобто є словосполученням або реченням. Проте за своїми функціями в реченні чен'юй не поступається слову, а функціонує в сучасній мові так само, як окрема частина мови.

Чен'юй не утворюється в процесі мовлення, а відтворюється, як вже готова, цілісна частина мови із чітко визначеним та закріпленим за нею значенням.

Також однією з важливих властивостей чен'юй є семантична єдність. Це означає те, що чен'юй не тлумачиться із значень складових слів.

Розглянемо кілька факторів, через які семантична єдність має такий великий вплив:

1. Для ідіом характерна наявність у тому значенні образної складової, що надає значний вплив на семантику даних фразеологізмів. Фразеологічне значення відрізняється від лексичного значення більшою семантичною ємністю, тим, що у його сенсі значна роль належить додатковим семантичним чи стилістичним відтінкам чи значенням, чим служать висловлювання емоційно-експресивного чи оцінної забарвлення. Цей образний компонент, що входить до складу, є структурною основою фразеологічного значення. Високий ступінь скорочення образу, що лежить в основі чен'юй, посилює ступінь їхньої ідіоматичності та обумовлює складність мотивування переносно-образного значення.

2. Мотивування значення чен'юй може бути прозорим або глухим. Наприклад: 人死留名 «залишити про себе добру пам'ять» буквально «людина вмирає, залишається ім'я» 赤手空拳, «беззбройний; беззахисний; голими руками» буквально «гола рука, порожній кулак», не складає труднощів переносно-образне значення подібних чен'юй розшифрувати. Це приклади чен'юй із прозорим мотивуванням [28].

Зрозуміти сенс чен'юй із глухим мотивуванням можна лише знаючи історію його походження, першооснову та спираючись на конкретний контекст.

Наприклад: чен'юй 青出于蓝, «учень перевершив вчителя, перевершити попередника» буквально, «синьо народжується з блакитного». Цей чен'юй утворений усіченням фрази з філософського трактату Сюньцзи (313-238 р. е.): 青，取之于蓝，而青于蓝 - синій одержують із блакитного, але темніше блакитного» [28].

3. Мотивування фразеологізмів у ряді випадків ускладнюється багатозначністю.

Слід зазначити, що у фразеології полісемія поширена набагато менше, ніж у лексикології. Цілком очевидно, що переважна більшість фразеологізмів однозначна. Проте значення чен'юй може змінюватися в ході розвитку мови, набуваючи при цьому протилежних експресивно-оцінних відтінків.

4. Семантична злитість і ступінь ідіоматичні забезпечуються і характером лексичних компонентів, що входять до складу чен'юй. Поряд з наявністю переносно-образного значення архаїчність лексики є важливим фразеологічним засобом, що часто ускладнює мотивування чен'юй.

Під архаїзмами розуміються слова, що є застарілими назвами предметів, явищ, понять, що існують і насправді. Як правило, архаїзми мають синоніми у сучасній мові.

Більшість слів-компонентів чен'юй у сучасній мові втратили якості самостійного слова, виступають у ролі словотворчих морфем і лише у складі фразеологізму реалізують якості слова. Наприклад, чен'юй 精益求精, «постійно вдосконалюватися, не зупинятися на досягнутому». Три з чотирьох компонентів цього фразеологізму в сучасній мові вживаються тільки як морфем (дієслово 求 використовується і як самостійне слово) [28].

У чен'юй часто зустрічаються історизми — слова, що позначають предмети і явища, що вже зникли, зникли, наприклад, назви предметів

повсякденного життя, одягу, знарядь праці, видів зброї; назви посад, професій, титулів звань. Наприклад: 屨及劍及, «діяти без зволікання; рішуче і швидко» (буквально, «туфлі наздоганяють, меч наздоганяє»), У цьому чен'юй вжито слово "屨", що позначало в давнину вид мотузкового або шкіряного взуття на одинарній підошві.

Як самостійні слова в чен'юй виступають і так звані «некротизми», тобто компоненти, що випали зі словникового складу мови «законсервовані» тільки в тій чи іншій ідіомі. Наприклад, 心怀叵測, «таїти злий умисел; замишляти недобре», буквально «приховані наміри не можна виміряти»). Слово 叵 "не можна, неможливо" – некротизм.

Висновки за розділом 2

Отже, можна зробити висновок, що такі функції чен'юй, як створення уявлення про світ, вираження почуттів, забезпечення точності й лаконічності мовлення, підсилення ідей, виконання соціальних ролей, мають велике значення для сучасної китайської мови та її спільноти. Тим самим вони сприяють збереженню традицій та культурних цінностей, а також дозволяють співрозмовникам чітко й ефективно спілкуватися, виражати свої думки та почуття, а також підкреслювати свій соціальний статус.

Через те, що чен'юй беруть початок ще з витоків конфуціанства, вони також забезпечують зв'язок між трьома поколіннями та передають історичні та культурні звичаї китайського народу нащадкам. Фразеологізми чен'юй є необхідними компонентами сучасної китайської мови та культури, і їх значення з часом лише зростає. Тому вивчення чен'юй є важливим завданням для всіх, хто дійсно бажає зануритися в китайську культуру та краще розуміти мову, і передати це надбання наступним поколінням.

Ці фразеологічні одиниці відображають глибокі конфуціанські цінності, спонукаючи до постійного самовдосконалення, розвитку знань та моральності.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У теперішній час спостерігається явище значного зростання інтересу до Китаю, його довголітньої історії та багатой культурної спадщини, що збереглася здебільшого в непорушному стані порівняно з іншими стародавніми цивілізаціями, - усе це зумовлює активне дослідження насамперед особливостей китайської мови.

Під час написання роботи було виконано ряд важливих завдань, а саме: було охарактеризовано значення фразеологізмів в сучасному житті, окреслено мету та способи використання фразеологізмів в китайському суспільстві. Також було проаналізовано декілька підходів до визначення терміну "фразеологізм".

Науковці досі не дійшли згоди у трактуванні терміну "фразеологізм", але практично у всіх визначеннях зазначається, що це важлива лексична одиниця з характерним значенням, яка широко вживається у мовленні. Фразеологія китайської мови має свої особливості, дослідження китайських фразеологізмів здебільшого здійснюється шляхом збору матеріалу, хоча і теорія фразеології китайської мови постійно удосконалюється. Фразеологізми китайської мови відзначаються виразною національною ідентичністю, що ґрунтується на різноманітних фактах, явищах та подіях, що переважно пов'язані з історією, культурою, побутом, традиціями та звичаями китайського народу.

В результаті нашого дослідження можна сміливо стверджувати, що фразеологічний фонд китайської мови надзвичайно різноманітний та багатий. Джерелом фразеологічних одиниць стала класична китайська література, зокрема хроніки історичних подій, філософські трактати та притчі, легенди й міфи, фольклор. Основними характерними особливостями фразеологічних одиниць є цілісність складової структури, значення та часте вживання слів і граматичних форм давньокитайської мови.

Існує безліч класифікацій китайських фразеологізмів, уніфікованих за граматичними, лексичними та семантичними категоріями. Але

найпоширенішим типом фразеологічних одиниць є «чен'юй» (成语), тобто чотирискладові фразеологізми, які часто вживають у повсякденному житті. Вони виконують багато функцій (комунікативна, формування мовленнєвої культури, національної ідентичності, історична, практична, політична та ін.), проте головною, на нашу думку, є навчально-виховна. Вона відображає глибокі конфуціанські цінності, спонукаючи до постійного самовдосконалення, розвитку знань та моральності.

У ході дослідження семантичних особливостей фразеологічних одиниць "чен'юй" було виявлено, що ці фразеологізми відображають глибокі конфуціанські цінності та ідеали, що притаманні китайському суспільству. Основні аспекти, що виокремлюються в їх семантиці, включають мудрість і знання, саморозвиток та самовдосконалення, а також соціальну відповідальність і моральність.

Фразеологічні одиниці "чен'юй" не лише передають певні концепції та ідеї, але і відображають культурні особливості та цінності китайського суспільства. Вони є не тільки засобом комунікації, але й важливим елементом культурної спадщини, який сприяє формуванню і утриманню ідентичності та моральних уявлень.

Результати аналізу свідчать про важливість вивчення та розуміння фразеологічних одиниць "чен'юй" для кращого розуміння китайської мови, культури та суспільства.

论文摘要

研究课题的相关性取决于汉语词语“辰语”作为民族文化财富证据的重要意义。这就是为什么在学习中文时考虑关键短语如此重要，这无疑将帮助你更好地学习和在正确的上下文中使用这些持久短语。

本学期论文的研究对象是《辰语》的词单位。

研究的对象是陈语词单位的语义特征。

目的是研究汉语词单位“辰语”的语义特征。

本研究的材料是我们从网络资源（《论语》书的片段）中选取的陈语词单位。

在这部作品的写作过程中，完成了多项重要任务。第一章分析了习语在现代生活中的作用，概述了中国社会使用习语的目的和方式。还分析了定义术语“短语学”的几种方法。

第二章研究“陈语”词组在现代汉语中的作用。研究了它们在语言交流中的作用、使用频率、使用环境以及它们与现代现实和文化背景的相关性。此外，还对词组“辰语”的语义特征进行了分析。突出了这些成语所体现的智慧与知识、自我发展与自我完善、社会责任与道德等关键方面。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології [Текст] / М. Ф. Алефіренко. – Харків: Вища школа, 1987. – 135 с.
2. Балли, Ш. (2001). Французкая стилистика (с. 392). 2-е изд., стереотипное. М.: Эдиториал УРСС.
3. Баран, Я. А. (2008). Фразеологія: знакові величини: навч. посіб. для студ. фак. іноз. мов (с. 256). Вінниця: Нова книга.
4. Бацевич, Ф. С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики: Підручник (с. 344). К.: Видавничий центр «Академія».
5. Бобков, В. О. (2016). Основні теоретичні засади контекстологічного, описового та варіаційного методів дослідження фразеології (с. 368-371). Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна, 62.
6. Борисенко, Н. Д. (2010). Методика проведення наукових досліджень: Навчально-методичний посібник (с. 64). Житомир: Вид-во ЖДУ.
7. Галинська, О. М. (2011). Фразеологізми як знаки культурної інформації (с. 72-76). Проблеми зіставної семантики: збірник наукових статей. К.: Вид. центр КНЛУ. Вип. 10. Ч. 2
8. Дудик, П. С. (2005). Стилїстика української мови: Навчальний посібник (с. 368). К.: Видавничий центр «Академія».
9. Зорівчак, Р. П. (1983). Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (с. 160). Львів: Вища школа, Вид-во при Львівському університеті.
10. Калинюк, Т. (2019). Методи дослідження у фразеології (с. 268). «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

11. Клим К.Ю., Гуль О.Г. Найчастотніші типи фразеологічних одиниць, питомі для публіцистичного стилю китайської мови (с.150-156). Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Сучасна філологія: теорія та практика". Київ : Нац. акад. СБУ, 2021.
12. Коваль С.С. (Будьонна С.С.), Щербіна Т.Р. Семантичні особливості фразеологізмів в сучасних китайських ЗМІ (с. 160-164). Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Сучасна філологія: теорія та практика". Київ : Нац. акад. СБУ, 2021.
13. Корольова, Т. М. (2019). Ченьюї та особливості їх перекладу (с. 20-22). Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. Випуск 5. Харбін: Харбінський інженерний університет.
14. Кочерган, М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — К.: Видавничий центр "Академія", 2001. — 368 с.
15. Мойсеєнко, Л. А. (2013). Теоретико-методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць (с. 159-162). Наукові записки. Серія «Філологічна». Київ: Міжнародна школа україністики НАНУ, 34.
16. Прадід, Ю. Ф. (1997). Фразеологічна ідеографія (проблематика досліджень) (с. 252). К.: Сімферополь.
17. Ройзензон, Л. И. (1965). Внутренняя форма слова и внутренняя форма фразеологизма (с. 247). Вопросы фразеологии. Ташкент.
18. Сліпченко О. Фразеологічна одиниця чен'юй у функціональних стилях китайської мови. Мовні і концептуальні картини світу. 2013. Вип. 43(4). С.97 – 109
19. Ужченко, В. Д. (2007). Фразеологія сучасної української мови: навч. посібник (с. 494). К.: Знання.
20. Федічев, О. Є. (2006). «Чен'юй» як найпоширеніший вид фразеологізмів у китайській мові (с. 84-90). Київ: КНЛУ.

21. Фразеологія: знакові величини: [Навч. посіб. для студентів факультетів іноземних мов] / Баран Я. А., Зимомря М. І., Білоус О. М., Зимомря І. М. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с.
22. Cheng Guanley (1999). Chinese guanyunyuy. Shanghai Literature and Art. Publishing House.
23. McCarthy, Michael. 1998. Spoken Language and Applied Linguistics. Cambridge University Press (CUP).
24. Meng Ji: Phraseology in Corpus-Based Translation Studies. Oxford: Peter Lang. 2010.
25. Phraseology: theory, analysis, and applications / ed. by A. P. Cowie. – Clarendon Press: Oxford, 1998. – 300 p.
26. 邵敬敏。(2002)。现代汉语通论.上海:上海教育出版社. 180 页。
27. 张斌。(2002)。新编现代汉语.上海:上海复旦大学出版. 582 页
28. 浅探《论语》学习教育类成语 Электронний доступ:
<https://www.lunwendata.com/thesis/2018/141132.html>